

Työttömien Keskusjärjestön lausunto, HE 120/2024 vp

Työttömien Keskusjärjestö kiittää työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa lausuntopyynnöstänne.

Lakiesityksessä:

"Työvoimaviranomainen voisi myöntää palkkatukea kunnalle tai kuntayhtymälle ainoastaan alentuneesti työkykyisen henkilön tai 60 vuotta täyttäneen pitkään työttömänä olleen henkilön palkkaamiseen. Palkkatuen myöntäminen kunnalle tai kuntayhtymälle ammatillisen osaamisen parantamiseen ei olisi enää mahdollista. Työvoimaviranomainen voisi kuitenkin myöntää palkkatukea ammatillisen osaamisen parantamiseen Helsingin kaupungille siltä osin kuin työllistettävä henkilö työllistyisi sellaisiin tehtäviin, joista muualla Suomessa vastaa hyvinvointialue. Palkkatukea voitaisiin myöntää edelleen myös hyvinvointiyhtymälle. Palkkatukeen ehdotettavilla muutoksilla toteutettaisiin pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa linjattua 37 miljoonan euron työllisyysmäärärahojen tason alentamista vastaava muutos kuntien tehtäviin. Samalla palkkatukea kohdennettaisiin hallitusohjelman mukaisesti erityisesti yksityiselle ja kolmannelle sektorille."

Säästöt heikentävät työllistymistä ja ajavat ihmisiä taloudelliseen ahdinkoon

Työttömien Keskusjärjestö toteaa, että tämä esitys ei onnistu kokonaisvaltaisesti tavoitteessaan, jossa *"säästöt pyritään toteuttamaan tavalla, joka huomioi kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanteen."* Heikoimmassa asemassa oleviin on jo kohdistettu valtavat leikkaukset hallituskauden alusta. Työttömien Keskusjärjestö katsoo, että tämä esitys on valtiontalouden säästötoimenpide, jolla heikennetään pitkäaikaistyöttömien työllistymistä. Muistutamme, että palkkatuettu työ on itsessään työsuhte. Pitkäaikaistyöttömien aktivointiaste on nyt matalalla tasolla – alle 10 % kaikista pitkäaikaistyöttömistä ovat osallisena julkisissa työllisyyspalveluissa. Valtion talouden työllistämiseen kohdistuvat säästöt lisäävät kuntien ja hyvinvointialueiden taloudellista kriisiä.

On hyvä, että säästötoimenpide ei kohdistu yli 60-vuotiaisiin ja osatyökykyisiin, joilla on jatkossakin mahdollisuuksia kartuttaa eläkekertymää työllistymällä palkkatuettuun työhön kuntiin. Ikäsyrrinnästä suomalaisilla työmarkkinoilla on jo paljon erillistä tietoa, ja yli 60-vuotiaiden on suhteellisesti vaikeampi työllistyä avoimille työmarkkinoille verrattuna nuorempiin. Tämä näkyy myös esimerkiksi esityksen tilastoissa, joissa velvoitetyöllistyminen on kaikista heikoimmin avoimille työmarkkinoille tukeva toimenpide.

Esityksessä todetaan: *"Vuosina 2015–2023 työnvälitystilaston tietojen mukaan palkkatukea oli myönnetty yhteensä noin 4 900 kertaa sillä perusteella, että työllistettävä on 60 vuotta täyttänyt pitkäaikaistyötön, eikä kyseessä ollut kunnan työllistämisvelvoitteen perusteella järjestämä työ. Näistä palkkatukijaksoista 4 244 oli päättynyt vuoden 2023 loppuun mennessä. Päättäneistä jaksoista noin 7 prosenttia oli sellaisia, joissa palkkatuki oli jatkunut yli vuoden. Mahdollisuutta muuta palkkatukea pidempään keston hyödynnetään siis melko vähäisesti."* Johtuisikohan tämä siitä, että palkkatukimäärärahat ovat liian vähäiset? Järjestöissä kerrotaan, että yleensä palkkatukea myönnetään vain 5 kk mittaisiin palkkatukijaksoihin.

Lisäksi esityksessä todetaan: *"Aikavälillä 1.7.2023-30.4.2024 työnvälitystilaston mukaan alkoi 4 726 palkkatukijaksoa kunnissa tai kuntayhtymissä. Näistä jaksoista 1 261 oli sellaisia, että palkkatuki oli*

myönnetty alentuneen työkyvyn perusteella ja 187 oli myönnetty sillä perusteella, että henkilö on 60 vuotta täyttänyt pitkään työttömänä ollut henkilö. Näin ollen ehdotettu kohderyhmärajaus poissulkisi edellä kuvatulla tarkastelujaksolla noin 69 % kunnissa ja kuntayhtymissä aloitetuista palkkatukijaksoista.” Yli 60-vuotiaille palkkatuen myöntäminen on ollut sen verran vähäisessä käytössä, että kuntiakin on lähes kaksin verroin mitä kohdennettua palkkatukea kohderyhmälle. Onko kunnilla hallinnollisia valmiuksia rakentaa yli 60-vuotiaille kunnissa sopivia työpaikkoja, jos/kun tämä etuus on ollut niin vähällä käytöllä ja samaan aikaan muuta palkkatukea leikataan runsaasti? Tästä yli 60-vuotiaille tarkoitetusta palkkatukietuudesta tulee viestiä jatkossa enemmän, ja mahdollistaa monipuoliset työllisyyspolut.

Hallituksen esityksessä lainataan ETLAn sekä Ahon ym. tutkimuksia palkkatuen vaikuttavuudesta. Niissä todetaan, että yli 12 kk mittaisella palkkatuella on satunnaistettua ”verrokkiryhmää” suotuisimmat vaikutukset jatkotyöllistymiseen. Tämä puoltaisi pidempiä palkkatukijaksoja.

Vastaavan tyyppisessä OECD:n tutkimuksessa suomalaisesta aktiivisesta työvoimapolitiikan vaikuttavuudesta löytyy tutkimustietoa, jossa on käytetty pidempiä aikasarjoja. Tässä tutkimuksessa positiiviset vaikutukset aktiivisen työvoimapolitiikan vaikuttavuudesta näkyvät etenkin neljän vuoden seurantajakson jälkeen yli 50-vuotiaille: *”Older individuals and women enjoy the largest gains from participation, and longer labour market trainings have larger effects in the long term for employment and earnings.”* Tässä tutkimuksessa myös todetaan, että vain 44 % työttömistä hyödyntävät julkisen sektorin tukea työllistymisensä tukena. Tutkimuksessa ehdotetaan, että vahvistetaan työvoimaviranomaisten yhteydenottoja työllistymisen tukemiseen, jotta palveluita voidaan kohdentaa enemmän.

https://www.oecd.org/en/publications/2023/02/evaluation-of-active-labour-market-policies-in-finland_c2eb2c3a.html

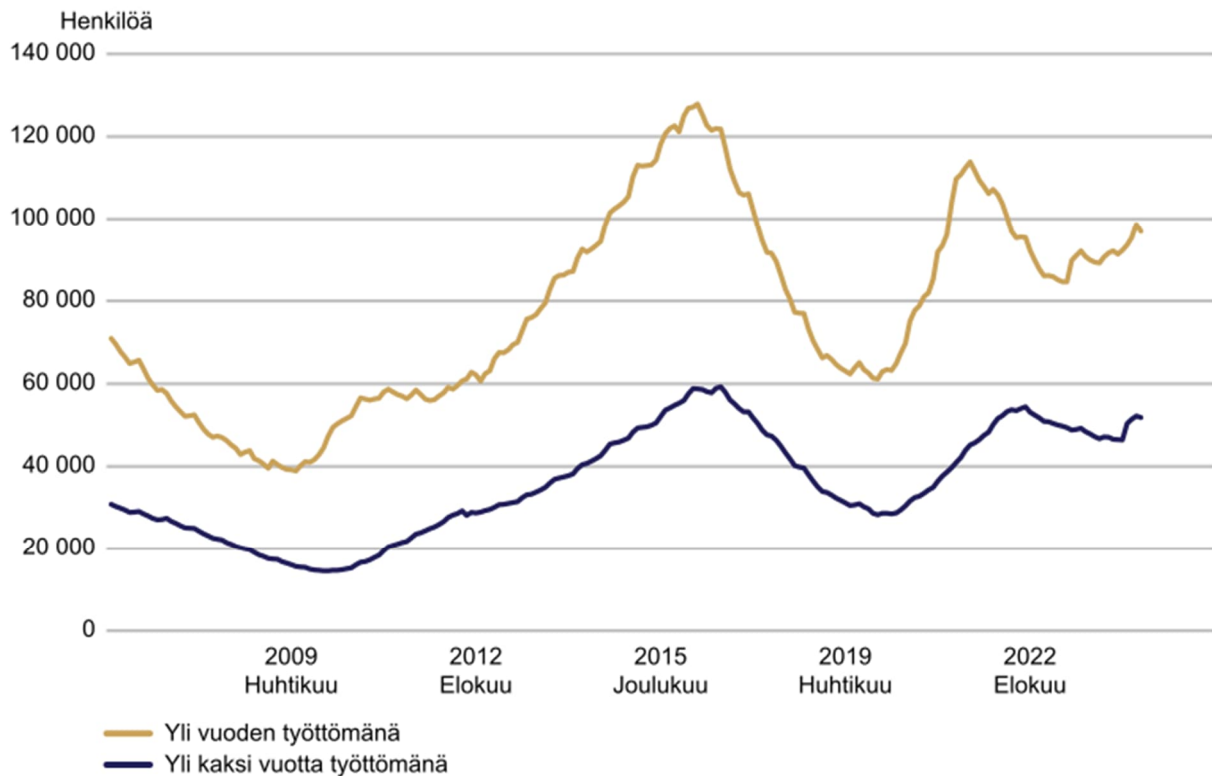
Työttömien yhdenvertaisuuden näkökulmasta palkkatuen leikkaaminen vain vaikuttavuuden perusteella ei ole oikea ratkaisu. Järjestöihin ja kuntien työpajoihin segmentoituu työllisyyspalveluiden kautta työnhakijoita, jotka ovat kaikista vaikeimmassa asemassa. Tämä tarkoittaa sitä, että yleensä henkilöillä voi olla muitakin haasteita kuin työttömyyden kesto – eivätkä he välttämättä ole ensisijaisesti avoimille työmarkkinoille yrityksiin siirtymässä. Esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan tai muun kuntoutuksen jälkeen ohjaututaan järjestöihin ja kuntiin töihin.

Lopuksi Työttömien Keskusjärjestö huomauttaa, että nämä leikkaukset toteutuvat taloudellisessa matalasuhdanteessa, jolloin avoimilla työmarkkinoilla on n. puolet vähemmän työpaikkoja, kuin vuosi sitten. Tässä tilanteessa on vastuutonta leikata työllisyysmäärärahoista. Päinvastoin tätä sektoria tulee tukea, koska sosiaaliturvakuluista on leikattu ja ihmisten tilanteet ovat merkittävästi heikentyneet. Tilanteiden heikkeneminen näkyy mm. ulosottovelan rajuna kasvuna, häätöinä sekä ruokajakelun kasvaneena kysyntänä.

Työttömien Keskusjärjestön puolesta,
Jukka Haapakoski
Toiminnanjohtaja
jukka.haapakoski@tyottomat.fi
050 577 2580

PITKÄAIKAISTYÖTTÖMÄT

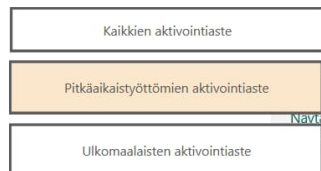
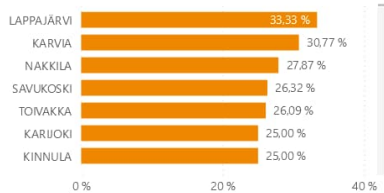
kuukauden lopussa

TEM Työnvälitystilasto / Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto

Aktivointiaste***

Pitkäaikaistyöttömien aktivointiaste - 2024/Elokuu

ELY / Toimisto

- Hae
- ☐ (Tyhjä)
 - ☐ 02 UUSIMAA
 - ☐ 03 VARSINAIS-SUOMI
 - ☐ 04 PIRKANMAA
 - ☐ 05 KAAKKOIS-SUOMI
 - ☐ 06 ETELÄ-SAVO

Kunta

- Hae
- ☐ (Tyhjä)
 - ☐ 005 ALAJÄRVI
 - ☐ 009 ALAVIESKA
 - ☐ 010 ALAVUS
 - ☐ 016 ASIKKALA
 - ☐ 018 ASKOLA
 - ☐ 019 AURA
 - ☐ 020 AKAA
 - ☐ 035 BRÄNDÖ
 - ☐ 043 ECKERÖ
 - ☐ 046 ENONKOSKI
 - ☐ 047 ENONTEKIÖ
 - ☐ 049 ESPOO
 - ☐ 050 EURA
 - ☐ 051 EURAJOKI
 - ☐ 052 EVIJÄRVI
 - ☐ 060 FINSTRÖM
 - ☐ 061 FORSSA

Pitkäaikaistyöttömien aktivointiaste - Aikajana

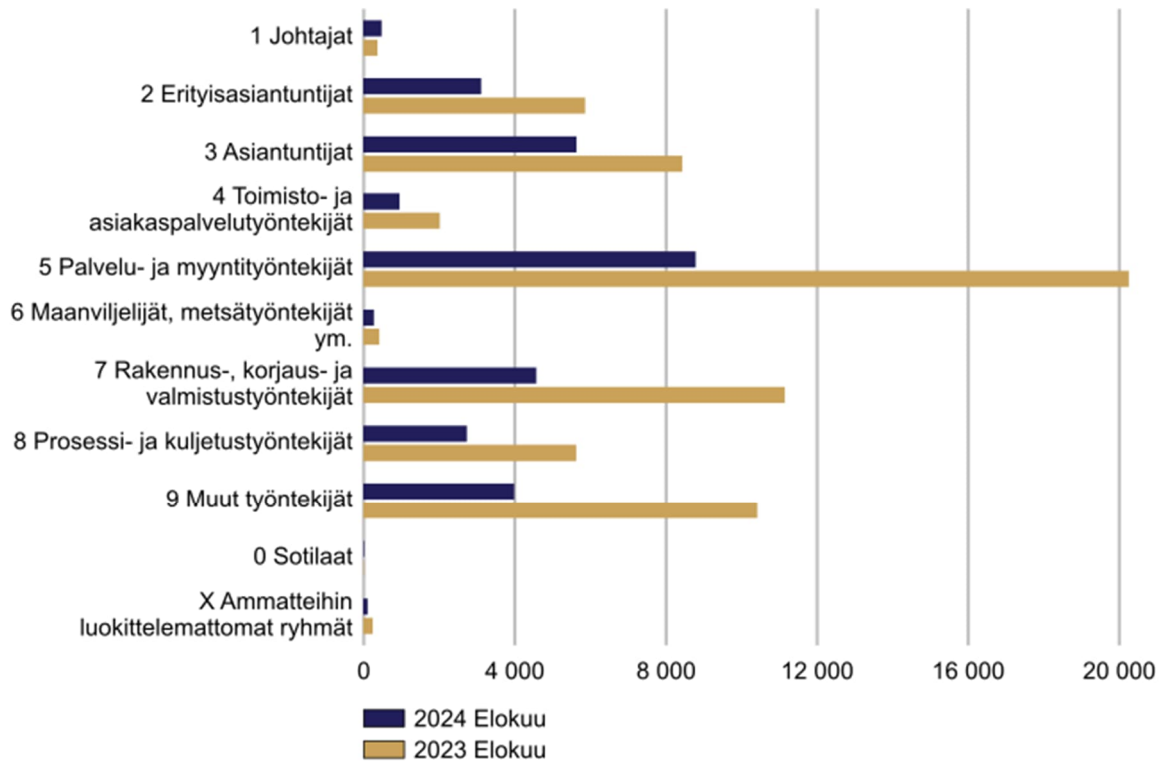

Pitkäaikaistyöttömät: Palveluissa yhteensä - Aikajana

UUDET AVOIMET TYÖPAIKAT

kuukauden aikana ja vuotta aikaisemmin

TEM Työnvälitystilasto / Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto